

Een vriendelijk verzoek.

De jongelingsvereniging Obadja te Duisburg zendt ons een uitvoerig schrijven met een vriendelijke bede om hulp.

In Duisburg en Ruhrort zijn tal van jongelingen, die Nederland verlaten hebben omdat Duitsland hooger loon biedt. Maar al is de strijd om het bestaan in Duitsland gemakkelijker, het gevaar van verleiding is te grooter, waar deze jongelingen ver van huis en zonder ouderlijk toezicht op eigen waken moeten drijven. Onze christelijke jongelingen hebben zich daarom aaneengesloten en een Hollandsche jongelingsvereniging opgericht, waar ze gezamenlijk Gods Woord willen onderzoeken en elkaar steunen willen in den strijd tegen de verleiding. Bij een jongelingsvereniging behoort echter een goede bibliotheek, en juist deze wordt gemist, terwijl de financiële krachten niet uitreiken om uit eigen middelen goede boeken aan te schaffen.

Obadja doet daarom een beroep op de Christelijke vrienden in Nederland. Wie boeken afstaan kan, zal zeker gaarne een pakket goede boeken naar Duisburg willen zenden. De jongelingsverenigingen, die een welgevulde bibliotheek hebben, zullen deze arme zustervereniging wel willen bedenken. En even hartelijk zal elke financiële bijdrage welkom wezen. Vooral zou Obadja gaarne een goede Bijbelverklaring willen bezitten.

Het adres dezer Jongelingsvereniging is bij den heer B. Geenhuisen, Moltkestraat 56, Duisburg, Duitsland.

Zouden ook de andere Christelijke bladen willen medewerken om deze bede onder de oogen hunner lezers te brengen?

Een ander getuigenis.

Wezen we verleden week op de schijnvrome taag, waarmede de openbare onderwijzers propaganda trachten te maken voor de openbare school, als zou deze aan de eischen door Christus gesteld, voldoen, daartegenover mag ook wel eens de aandacht gevestigd op een geheel ander getuigenis, dat zeker van gansch onverachte zijde komt.

Op de vergadering van moderne theologen, onlangs gehouden, leidde Ds. J. Bruining Jzn. de vraag in: „Kan de openbare school bij de tegenwoordige regeling voldoen aan de eischen, die wij voor de zedelijk-godsdienstige vorming van ons volk daaraan mogen stellen?”

Na eerst gewezen te hebben op de moeilijkheden, die zich bij de beantwoording dezer vraag opdoen, ging de inleider aldus voort:

Bij het zoeken naar een oplossing der moeilijkheden ga men uit van de waarheid, dat de school het groote opvoedingsinstituut is voor het meereel der natie; hieruit volgt: willen wij geen opvoeding zonder godsdienst, dan kunnen wij geen vrede hebben met een school zonder godsdienst. Spr. refereert zich eerst aan hetgeen vooral in de eerste jaren van de schoolstrijd daarvoor bijna unaniem is uitgesproken. — Geldt dit nog? — heeft men niet andere gedachten over de wijze, waarop godsdiensdienst leeren moet worden opgewekt? Aan het kind, wat des kinds is, deugd, gehoorzaamheid, teedere en edele aandoeningen, waaruit allengs godsdienstig leven zich moet ontwikkelen.

Spr. begrijpt dit niet. Is de godsdienst dan iets dat er bijkomt? dat er bij wordt ingeschoven? tot dekking en consolidering? Of denkt men zich een bewust christendom met onbewuste christelijkheid? Eerst deugd, straks vroomheid? Hoe en wanneer dan de overgang?

Neen, wij komen hier in tegenspraak met weloverwogen en welgevestigde gedachten om trent de verhouding van godsdienst en zedelijkheid.

De openbare school vervangt godsdienst door humaniteit; dat is de eenvoudige waarheid. Spr. noemt het dan „een sprong naar ander gebied”, wanneer wij straks de kinderen tot godsdienst willen brengen. Z.I. moet het kind worden opgevoed en overal onderwezen in de sfeer der godsdienstige wereld- en levensbeschouwing, praktisch hierop neerkomende, dat het wordt opgeleid in de erkenning van God, als majesteit en de heilige macht als den achtergrond der dingen. Het woord „God” worde dan niet verzwegen, waar het eenvoudig ons op de lippen komt als de uitdrukking van wat wij eerbiedig en bewonderend gevoelen van de Eeuwige Macht, die uit de wereld en de diepte des harten tot ons spreekt.

Bij onderwijs in natuurkunde b.v. worde gewezen op het groote en aanblijvende van 't scheppingswerk. Men schuwe niet aan 't kind te zeggen „dat het overal is onder 't oog van God,” of te laten zingen „Op bergen en in dalen, en overal is God”.

Heerlijk versterkend voor aandoeningen van liefde en barmhertigheid en medeliden is de bewustheid, ook bij kinderen op te wekken, dat wij kinderen zijn van één Vader! Men miskenne niet de kracht van het beëldende woord.

Het godsdienstonderwijs zij niet als iets bijkomstig, enkel voor de catechisatie uren. Men moet in de school niet kroniekmatig van den strijd onzer vaderen vertellen, om hen straks in de catechisatie te wijzen op het groote religieuze, dat in dien strijd aan den dag kwam. Dat is onpractisch en onpedagogisch. Laffie voorzichtigheid en bloedarne neutraliteit hebben hier veel kwaad gedaan.

Terwijl de oudere richtingen in de school zich vrij konden uitspreken, moest de onderwijzer der openbare school evenwichtig staan zittende op de punt eener naald, duid hem niet te veel, dat hij liever absoluut neutraal werd. Dat verbielt de wet althans niet. Men geve de schuld niet aan de tegenpartij, die het eische, om de openbare school leeg te pompen! Waarom hebben dan niet onderwijzers en schooltoezichters beide zich als één man verzet en bij eerbiedig voor andersdenkenden het recht geëischt, om eigen overtuiging uit te spreken? Of wilde men niet liever allen te vriend houden? Men sprak dan maar niet meer van God, men zong niet meer van Hem, en bij 't onderwijs in geschiedenis, werd de strijd tegen Spanjes overheersing zoo kleinloos mogelijk verteld, of van den minst edelkant bezien. Hierbij komen bijkomende redenen, waarom het zedelijk-gods-

dienstig element in de school op den achtergrond treedt.

Scherper veroordeeling van de neutrale Staatsschool kan wel niet uitgesproken worden.

„Laffie voorzichtigheid” en „bloedarne neutraliteit”!

Wanneer de „frontmakers” weer aankomen met de hartstochtelijke bewering, dat de neutrale Staatsschool de beste is in 't gebruik, is het goed deze woorden van een modern theolog in gedachten te houden.

Uit de Pers.

Wees Ds. Hoekstra onlangs in de *Geldersche Kerkode* op het misbruik, dat vaak gemaakt wordt van Paulus' woord, dat men wel met den geest moet bidden, maar ook met het verstand, ditmaal geeft hij naar aanleiding van dit tekstwoord een praktische bestiering voor het gebedsleven, die uitnemende wenken bevat

Ofschoon dus, gelijk wij gezien hebben, bovendaar woord van den apostel Paulus al veel verkeerdt verstaan en niet goed te pas gebracht is, toch zeggen we daarom niet, dat de vermaningen en bestieringen, die godvruchtige menschen, ook met verkeerde verklaring van dit Schriftwoord, aan anderen wel gegeven hebben, daarom niet goed waren. Wel neen, in de *bedaling* lag vaak wel wat goeds. En al was het dan, dat men er deelen tekst te onpas bij gebruikte, toch waren daarom alle vermaningen en bestieringen niet verkeerd, die men op dit stuk aan anderen gaf.

We hebben hier een verschenen, dat zich o zoo veel voordoet. Godvruchtige menschen kunnen dingen zeggen, die waar zijn en die hoort snijden; maar als 't er nu op aankomt, om het met Gods Woord aan te dringen, en het in dat Woord aan te wijzen, dan zien ze menigmaal de dingen, die zij bedoelen, niet uitgedrukt op vele plaatsen der Schrift, waar die dingen anders klaar en helder in liggen; en daartegenover zoeken zij die dingen wel en meenen ze die wel te vinden in Schriftwoorden, die er helemaal niet bij te pas komen.

Allerminst voegt het dan aan ongeschiedelijke menschen, smadeling op de Godvruchtigen neer te zien, wanneer deze al eens een tekst verkeerd mochten gebruiken. Zulke ongeschiedelijke menschen behoorden dan niet nieuws, omdat zij de Godvruchtigen op 't minder goed verstaan en minder goed te pas brengen van een tekst betrapten, hen te verachten en hun goed bedoelde vermaningen in den wind te slaan. Dit moet onder ons te meer betrachtd worden, omdat, gelijk de ervaring leert, eenig beter inzicht, dat men op sommige punten heeft, licht in groote verwantenheid overslaan, waarbij men niet alleen zijn uil voor een valk aanneemt, maar ook voor zichzelf de noodzakelijkheid van ootmoedige vrees Gods en geestelijke gezindheid minder betracht, dan wel wenschelijk ware.

Aan de andere zijde zullen de Godvruchtigen, naarmate ze ootmoediger en eenvoudiger zijn, gaarne steeds meer rechte en geestelijke inzichten in den zin en de betekenis van Gods Woord ontvingen. Immers, door het Woord moet onze eigene zielen steeds onderwezen, getrouwt en gesterkt worden, en het is ook 't eenige rechte middel tot verandering en bestiering van anderen.

Wat nu overigens de zaak zalve van het gebed aangaat, — 't is voorzeker uitnemend, ja noodig, om menschen, die aangaande zichzelf te kennen geven, dat zij niet recht bidden kunnen, dat zij den Geest nog missen, die daartoe noodig is, dat zij niet bidden kunnen uit de diepte hunner ziel en onder een grondigen indruk van hunne behoefte — toch ernstig aan te maken, om niet af te laten, zoo goed en zoo kwaad 't hun dan maar gegeven wordt, met ernst Gods aangezicht te zoeken. Dit heeft dan echter niet de betekenis van een aansporing, om maar met 't dorre verstand te gaan bidden, zonder meer. Neen, 't is veelmeer een opwekken van de gave, die hun wellicht, zonder dat zij 't zelve zoo beseffen en weten, mag geschonken zijn. Want men moet niet vergeten, als die betuigingen oprecht zijn, en er met eenigen weedom des harten een oprechte erkenning is van onbekwaamheid tot 't gebed — men moet niet vergeten, dat daar een heerlijk werk des Geestes reeds onder schuilt. Zoo is dan de vermaning, die in dit stuk tot hen gebracht wordt, een opwekking die de H. Geest in den middelen weg hun toedient, om zijnen eigen werk in de zielen aan te blazen.

Niemand denke, dat zulke opwekkingen niet noodig zijn voor degenen, in wie waarlijk reeds leven is, omdat die er toch wel van selven toekomen. Want dit is eenvoudig niet waar, en een gansch scheve beschouwing van 't werk Gods. Daar ligt wel in 't nieuwe leven een drang die schapen tot gebed, maar 't is Gods weg, dien drang tot openbaring te brengen, niet anders dan door de vermaningen.

In dit stuk kan men maar gaan aan dezelfde verkeerde beschouwing, die op 't stuk van wedergeboorte en bekeering wel heerscht. Men denkt dan, dat de roeping tot bekeering bijzonder noodig is voor de doode menschen, en dat men hun dan nog liever de noodzakelijkheid der wedergeboorte ernstig moet aanzeggen; maar dat aan de andere zijde de wedergeboorte tot bekeering te roepen niet noodig is, omdat dat van 't werk Gods in hunne ziel.

Geheel mis! Averechts en verkeerd! Gods gewone en openbare weg is niet, te laten groeien zonder zonneshijn en regen. De afmaning van de zonde, de roeping tot nieuwheid des levens, tot bekeering en geloofsoefening, dult juist bijzonder op de levendgemaakten. Dat is juist de zonneshijn en de regen, door welke de Heere, wat Hij in beginsel geplant heeft, wij doen gedijen. Zoodat alle vermaning, die in de gemeente Gods geschiedt, al 't bloot leggen en bestraffen van de zonde, alle ernstige waarschuwing voor 't verderf, alle krachtige aanmaning tot vroomoedigheid en tot een vlieden van de zonde, en tot bekeering, verandert een nieuw levensbeginzel, dat God, naar de hoop die wij hebben mogen uit zijn verbond, reeds gewrocht mag hebben in de harten zijner uitverkorenen, die onder 't Woord zijn, of ook daarin nog werken kan.

Zoo is 't nu ook met de aanspoeding om in 't gebed te volharden, die geschiedt tot degenen, die betuigen, dat ze alleen maar wat verstandelijk kunnen bidden, zonder meer. Indien onder zulke betuigingen een ernstig en oprecht vermoeden schuilt, dan kan daar reeds een kostelijk werk des Geestes in verscholen liggen en dat moet aangeblazen worden.

Ook moet hierbij niet vergeten worden, dat 't verstand de poort is (om zoo te zeggen) door welke de H. Geest binnen dringt in 't werken van zijn werk in de zielen. Daarom is de geringachting van de verlichting des verstands zoo onschietmatig, zoo ongereformeerd en zoo schadelijk.

Ik kan op geestelijk gebed niet waarlijk zoeken begeeren en beminnen, tenzij ik 't eerst in 't oog krijg en kenne en beschouwe met verlicht verstand. Wij kunnen 't immers allen ook wel weten, als we ons eigen inwendig leven raadplegen, op welke wijze de Heere gewoon is door zijnen Geest de gebedsgenaden en de behoeft, ook waar ze ingezonden is, te verlevendigen. Is 't niet op deze wijze, dat Hij ons verstand bestraalt, zoodat wij de geestelijke dingen, die ons zoo noodig zijn, leeren kennen, en dat Hij dan onze zinnen daardoor verwerkt, om ons naar die zaken met ons gansche hart uit te strekken?

Zoo moet 't dan werkelijk bij een ieder mensch en bij ons allen in de zake des gebeds in de aller-eerste plaats aangehouden worden op een Godvruchtige verstandelijke overlegging en overpeinzing van de dingen, die onmisbaar noodig zijn, en

van den weg, waarin ze te verkrijgen zijn, opdat door dezelfde genade, die ons deze dingen voor 't oog van 't verlicht verstand toont, ook onze genegenheden mogen gaande gemaakt worden en onze wil gebogen, om ze te zoeken en te begeren.

Officiële Berichten.

De Algem. Vergadering van Zendingarbeiders der Geref. Kerken op Midden-Java heeft in hare vergadering van 4 en 5 April 1906 benoemd tot haren secretaris Ds. K. v. Dijk te Keboemen.

De Bijz. Vergadering van dienaren des Woords vld. Geref. Kerken op Midden-Java heeft den 3en April 1906 benoemd tot haren secretaris Ds. L. Netelenbos te Wonosobo.

De Raad van Toezicht op de Keuchenius-school heeft in hare vergadering van den 5en April 1906 benoemd tot Voorzitter Ds. G. J. Ruysenaers te Poerbolingo, en tot Secretaris Ds. L. Netelenbos te Wonosobo.

Namens de Algemeene Vergadering, K. v. Dijk, secr.

Voor de noodlijdende kerk van Sprang.

H.-I. Ambacht f 1; W. S. te H.-I. Ambacht f 1; Marrum f 1; Zegwaart f 1; O. Pekela f 2; Numansdorp f 1; Hengelo (O.) f 3; Rotterdam B. uit de cat. busen f 5; Heinkensand f 2; Berkel en Rodenrijs f 2; G. J. K. P. te G. f 1; Oldebroek f 1; Dordrecht f 2; Baarland f 1; Boskoop f 2; Alfen a.d. Rijn f 2; Zwolle f 1; Leerdam f 2; Gorinchem f 2; Schepenzel f 2; Winsum Ob. f 2; Mev. Cnopius, geb. van Swinderen, Zwolle f 10; in coll. voor kerk Rotterdam f 1; Grijskerk Gr. f 1; Garijp f 1; Groningen A f 10; N. N. te S. f 5; Zaamlag A f 10; Kruiningen f 1; Burum f 2; Harlingen f 2; Boornbergum f 1; Nieuwendijk f 5; Oosthem f 1; Ten Boer f 2; Fijnaart f 2; Stroobos f 1; Bleiswijk f 2; Franeker f 2; Velp A f 5; Drimmelen f 2; Baarnbrugge f 1; Vinkeveen f 1; Kralingen f 5; Den Helder f 4; Heusden f 2; Delft f 2; Breukelen 1/3 ener coll. f 3; Schiedam, gev. in coll. f 1; Meerkerk f 1; Broek op Langendijk, deel der coll. voor noodl. kerken buiten de classis f 2; Klundert, coll. voor Sprang kerk f 3; S. te A. f 5; diakonie Z.-Beerland f 2; Sappemeer f 2; N. N. te Bilt f 1; f 1, en f 0; Wildervank f 2; Hilversum B f 2; Zutphen f 2; Boxum f 1; Lekmond f 1; Scharnegoutum f 1; Wed. V. Leiden f 1; gev. in coll. Geref. kerk Zwolle f 1.

Onzen hartelijken dank aan de kerken en de broeders en zusters die in onze moeilijke omstandigheden aan ons hebben gedacht. Al is het, dat wij in staat zijn de renten te betalen, we zouden nog gaarne iets ontvangen om ook andere verplichtingen te kunnen nakomen. Wij zijn boven ons verwachting gezegend, en gelooven dat onze God ook verder zal voorzien. Namens den kerkeraad der Geref. kerk van Sprang.

Ds. J. Vissers, F. M. DE JONG. Verantwoording van 30 Maart—1 Mei.

Herbouw der afgebrande kerk te Vreeland.

Met hartelijken dank aan den Heere, die de harten bewogen heeft der gevers en geefsters, vermelden wij het volgende:

Bij H. van Enmerik, penningm.: C. v. L. St. Anrh. f 2; S. Gr. Enkh. f 2; van M. Hilversum f 1; H. M. Utr. f 2; J. P. v. H. Vreese f 10; Meij. Sch. Utr. f 2.

Bij Ds. Maan: L. J. Paes. f 10; door Ds. B. te Maal. nagift f 1; R. S. Amst. f 2; G. v. d. H. Kamp. f 2; C. C. postm. Harderw. f 1; Wed. V. Leid. f 1; S. B. Leeuw. f 5; F. v. W. Den Haag f 2; Ds. C. V. Oldebr. f 5; H. B. Rouw. f 2; N. N. Nieuw. v. f 1; D. J. Leerbr. f 1, en kerkeraad Geref. Schiermonnikoog f 1; te samen f 89. Aldus blijkt ons verzoek, dank zij de broederlijke aanbevelingen van de *Herant*, de *Basin* en de *Utr. Kerkode*, niet vergeefs geweest te zijn. Van nieuwe verzamelingen of kerkcollecten merken wij evenwel nog niets; maar desgen vereischen ook meer tijd. We leven dus in hoop. *Wie helpt ons verder aan de geraadpleegde f 2000?* Tot ons leedwezen zal er ongeveer nog wel f 300 meer noodig zijn, daar bij het afbreken het traasam den bouwkundigen bleek, ook dit niet meer betrouwbaar te zijn. De te meer is het te betreuren, dat onze pogingen om billijker vergoeding wegens assurantie te verkrijgen, niet zijn gelukt; f 4000 toch bedroeg de premie waarvan nog f 1300 is afgetrokken. Maar er geschiedt niets bij geval. Het geloof in 's Heeren voorzienigheid heeft ondergetekende kracht gegeven om in den strijd voor het recht der Kerk in geestelijken en stoffelijken zin jaren lang staande te blijven. Mocht dan ook nu de gemeenschap der heiligen blijken en wij door daden van deelneming in onzen nood getroost worden.

Namens den kerkeraad, Ds. W. MAAN. Vreeland, 8 Mei 1906.

Buitenland.

Duitschland. De zaak Römer wordt in Duitse kerkelijke bladen nog voortdurend besproken. De Evangelische gemeente Remscheid had genomeden kandidaat als haar predikant begerd na een proefpredikatie, die bij sommige leden der kerk groote ergernis had gegeven. Met goed gevolg werd daarom tegen de goedkeuring van het beroep bezwaar ingebracht, daar toch de Oberkirchenrat de approbatie van het beroep weigerde. Zij, die den ultra modernen Römer desmiettengestaan als predikant begerden, lieten ben ten tweeden male een proefpredikatie houden en brachten opnieuw een beroep op hem uit. Het consistorium heeft nu een waarschuwing gericht tot de „Gemeindevertrötung”. „Nadat het bezwaar tegen de verkiesing van den Licentiaat Römer ter laatste instantie gegrond verklaard is, is de genoemde rechtens uit het getal verkiesbare kandidaten voor de vacante plaats geschrapt. Wanneer hij voor de tweede maal mocht verkozen worden, dan zou zijn verkiesing, ook zonder dat er bezwaar tegen ingebracht werd, eenvoudig voor ongeldig verklaard worden. Ook zouden wij dan te overwegen hebben, of nu een tweede verkiesing tot geen resultaat geleid heeft, het recht tot het bezetten van de plaats niet aan het Kerkbestuur overgegaan is”.

Van zulke toestanden hebben wij in Nederland geen begrip. Het moet wel bitter voor de „Gemeindevertrötung” van Remscheid zijn, uit den mond van een kerkbestuurder te hooren: „gij verbeurt het recht om uw eigen predikant te verkiesen, wanneer gij ten tweeden male een

leeraar begeert, dien wij voor u niet dienstig achten!”

Het komt ons voor dat het kerkbestuur met den Licentiaat niet goed handelde, door zijn beroep naar Remscheid op grond van gebleken onrechtzinnigheid te desapproberen, en hem daarbij in zijn kerkelijke positie ongerept te laten. Volgens ons had men hem het recht tot propoeneren moeten ontnemen.

Het is niet te verwonderen, dat wanneer dergelijke toestanden heerschen, de „Gemeinschaften” in Duitschland bloeien. Het volk gaat buiten de kerk zoeken, wat het in de kerk niet vinden kan.

Gelijk wij in dit blad medegedeeld hebben, is door den predikant Lahde in de *Reformierte Kirchenzeitung* een pleidooi gevoerd voor het goed recht van de „Gemeinschaftsbeweging”, zoodat die zich in Duitschland in den laatste tijd openbaart. Openhartig gesproken, hadden wij dit in genoemd blad niet verwacht. Wij waren daarom benieuwd of er in hetzelfde orgaan ook tegenspraak van de betoogen van den predikant Lahde zou komen. In het jongste nummer nu heeft de hulprediker Ruperti te Detmold den strijd aangevangen, door aan te toonen dat pastor Lahde de Heilige Schrift als een „wetboek” opvat en niet als „eenige regel en richtmoer”, en dat hij in zijn betoog de regelen der logica niet in acht neemt. Verder gaat de schrijver niet, en dit stelt ons te leun. Zoo gaarne hadden wij in het Gereformeerde orgaan aangehoord gezien, dat het ontstaan van de „Gemeinschaften” wijst op een kijnwijn kerkelijk leven en daarom eene aanklacht is tegen den bestaanden toestand op kerkelijk gebed.

Het kan schier niet anders, dat wanneer de schare in de kerken steenen krijgt voor brood, buitenkerkelijke „Gemeinschaften”, „gezelschappen” zouden wij ze noemen, ontstaan, waar men den Christus verkondigt en een kring gevormd wordt tot opwekking en bevestiging van het geestelijk leven. Die „Gemeinschaften” kunnen echter de kerk nooit vervangen, of men zou de Sacramenten moeten prijsgeven. Daarom hadden wij zoo gaarne gezien, dat men in het Gereformeerde orgaan betoogd had, dat de kerken hadden weder te keeren tot de Wet en het Getuigenis om aldus de Gemeinschaften overbodig te maken.

Wij hopen artikelen die dit thema behandelen, van onze Duitse broeders te mogen lezen.

N.-Amerika. Verenigingsplannen. De *Hofe* schrijft:

Eene beweging tot kerkelijke vereeniging, die zoodat het zich laat aanzien, naar gewenschte verwezenlijking heenwijst, is reeds sinds eenigen tijd een onderwerp van publieke bespreking en beoordeling geweest.

De opmerking is gemaakt, dat nog geen half dozijn jaren terug nauwelijks iets zoo ongedacht zou zijn geweest als eene vereeniging van de „Congregationalisten”, de „United Brethren”, en de „Methodist Protestants”, terwijl het thans feit is, dat vertegenwoordigers van de zoo pas genoemde kerkelijke lichamen, op eene te Dayton, Ohio, gehouden Conferentie, met elkander tot de overtuiging zijn gekomen, dat zulke eene vereeniging niet slechts wenschelijk, maar ook mogelijk en uitvoerbaar is.

Men plan is daar dan ook ontworpen, waarmede allen hunne hartelijke instemming betuigen, doch dat natuurlijk eerst dan in werking treden kan, als het door de respectieve, in deze voorgenomen vereeniging betrokken kerken is aangenomen en goedgekeurd.

Gaat de zaak door, dan zal het alijd nog wel twee of meer jaren aanloopen, alvorens de vereeniging een voldoende feit is geworden.

En zoo iets moet ook zijn tijd hebben. In belangen van zoo gewichtige en veel omvattenden aard mag niet worden overdreven. „Die gelooven, haasten niet”.

Intusschen is er gelegenheid voor de kerken, om het voorgestelde ontwerp in rijpe overweging te nemen en, des vereisch, het zoo te beoogelen of te wijzigen, dat het des te gereder de algemeene goedkeuring wegdragen zal.

Al die in dit plan begrepen kerken hebben een aanzienlijke getalsterkte. De Congregationalisten tellen 700,000 leden in volle gemeenschap, de United Brethren 260,000 en de Methodist Protestants circa 200,000.

Vergelijkenderwijze zij gezegd, dat onze Geref. Kerk ten vorigen jare omstreeks 117,000 avondmaalgangers rapporteerde, of ruim 83,000 minder dan het ledental der laatstgenoemde en kleinste van de drie naar eenheid zoekende kerken.

De United Brethren zijn een afgespleten tak van de „German Reformed Church”, en de Methodist Protestants eene afscheiding van de „Methodist Episcopal Church”. Beide hebben in wijze van regering en gebruiken veel overeenkomst met laatstgenoemde Kerk, doch hechten veel gewicht aan autonomie of de zelfstandigheid en vrijheid der plaatselijke gemeenten. De United Brethren hebben z.g. bisschoppen, doch deze zijn weinig meer dan superintendentes, die slechts voor een bepaald den tijd verkozen worden en dienen. Van lieverleiden zijn die beide kerken en de Congregationalisten steeds naar elkander gekomen in wijze van bestuur; toch zullen ze hier en daar nog wel wat in elkaar te overzien en te verdragen hebben, zal de vereeniging zonder wrijving of schuring kunnen plaats hebben en de vrede der kerken op den duur niet worden verstoord.

Of zij, wat hare opvatting van de groote hoofdwaaarden van het Christendom betreft, bij een eventuele vereeniging winnen of verliezen zullen, is voorspog niet zoo gemakkelijk te beoordeelen. Veel zal in dezen, naar den mensch gesproken, afhangen van het confessioneel standpunt, hetwelk door de vereenigde kerken zal worden aangevaard en gehandhaafd.”

Verder wenschen wij de *Hofe* in hare beschouwingen niet te volgen. Wij zijn er van overtuigd, dat eene vereeniging van kerken grond moet zijn in overeenkomst in belijdenis en kerkenordering. Bij de drie kerken die één willen worden, is evenwel zulk eene overeenstemming niet te vinden. Wellicht is de overeenkomst van de drie kerken hierin te zoeken, dat zij min of meer afgeweken zijn van de fundamenteelen waarop zij werden gebouwd. Wij vrezen dit althans. Eene kerk wordt door afwijking van hare belijdenis zwakker, en die verzwakking wordt niet overwonnen door zich bij andere kerken te voegen die ook aan het afzakken zijn.

Rusland. Rusland en de Joden. Geen land ter aarde heeft zoovele Joden als inwoners, als Rusland. Professor Heman heeft in de *Prot. Kerkode* (3de druk, XIII, 185) beweerd dat van de 10 miljoen Joden die over den aardbodem verspreid zijn, 4 1/2 miljoen Joden in Europeesch Rusland wonen. Als men daarbij nog de Joden in Galicie en Rumanie neemt, dan kan men zeggen dat ruim de helft

van de Joden onder de Russen wonen. In het voorbijaan zij opgemerkt, dat wanneer Rusland uitsluitend het land was van den knoet, waar bezittingen en goederen niet veilig zijn, waar niet anders dan de grootste welkkeur heerscht, waar allen die niet tot de Grieksch-orthodoxe kerk behooren, slechts vervolgd worden, er niet zoovele Joden zouden gevonden worden. Doch de revolutionaire woelingen van den laatste tijd hebben gemaakt, dat vele Joden zich niet meer op hun gemak gevoelen, en daarom zijn velen hunner aan het verhuizen gegaan. Sommigen waren betrokken in de tegen de regering gesmeede complotten, anderen deden mede om de vaan des oproers te ontrollen. Wederom anderen kregen door de bloedige tooneelen die er plaats hadden, waarbij de Joden het dikwijls moesten ontgelden, zoo den schrik op het lijf dat zij in allerlij naar Duitschland vluchtten, geen geloof slaand aan de belofte dat Rusland eene constitutie zou krijgen en dat ook den Joden de rechten als staatsburgers zouden toegekend worden. Velen trokken naar Engeland of naar de Vereenigde Staten, die beide zooveel mogelijk die lastige landverhuizers zoeken te weren. Ook zijn er die zich naar Zuid-Amerika of naar Australië begaven, terwijl niet het minst zich onder de Russische Joden de lust openbaart om zich in Palestina te vestigen.

De Turkische regering heeft echter nieuwe grensels gemaakt om buitenlandsche Joden van Palestina ver te houden. De bepalingen voor de landverhuizing zijn verscherpt, terwijl de aankoop van land door de groote Joodsche landverhuizingsmaatschappijen moeilijker werd gemaakt. Trots alles krijgen de Joden in Palestina steeds vaster voet. Volgens de laatste berichten uit Jerusalem behoort het land in de vlakke van Jisreel reeds voor het grootste deel aan Joden. In Galicie moeten zij niet minder dan drie vijfden van den bodem bezitten.

De landerijen worden meerendeels nog door Arabieren bearbeid. Toch komt het reeds voor, dat Joden als pachters van rijke Joodsche grondbezitters optreden en de Arabieren verdringen. Ongetwijfeld worden groote geldsommen gebruikt om de verboden van den Sultan krachteloos te maken. Het aantal Joden die uit Duitschland in Palestina kwamen, moet groter zijn dan dat van hen die uit Babel naar Jerusalem wederkeerden. De „Hilfsverein deutscher Juden” is daarbij aan het werk om het Joodsche schoolwezen in Palestina te verbeteren. Er is te Jerusalem een kweekschool voor onderwijzers gesticht, die ook het probleem zoekt op te lossen dat de Hebreeuwse taal op dezelfde manier zal uitgesproken worden. Wanneer al dit streven gelukt, zal dit voor de nationale vergadering van de Joden van betekenis zijn. Toch gelooven wij niet dat er een Palestina alleen door Joden bewoond, geboren zal worden.

Gemengd Nieuws.

Een wijze raad opgevolgd. Gelijk de Protestantische Monatshefte mededeelt, heeft de privaat docent in de Godgeleerdheid te Jena, F. R. Lipsius, in zijn boek „Kritiek der Theologische kennis”, het persoonlijk bestaan van God, de Voorzienigheid en de onsterfelijkheid der ziel geloofd. Onder-scheidend leden der Theologische faculteit van de Universiteit te Jena en in de eerste plaats de hoogleraar in de Dogmatiek H. H. Wendt, hebben hierop Dr. Lipsius den raad gegeven tot de filosofische faculteit over te gaan. Men hield hem toe, dat hij niet meer op den bodem van het historische Christendom stond en dat men daarom groot bewaar had tegen zijn verder voortwerken in een organisme, dat bestemd was toekomstige dienaar der Christelijke Kerk te vormen. De privaat docent, die te Jena naast professor Wendt de dogmatiek onderwees, heeft den hem gegeven raad opgevolgd; hij verliet de Theologische faculteit. Wij meenen dat aan menig hoogleraar in de Godgeleerdheid in Duitschland en daarbuiten dezelfde raad, en dat met evenveel recht, kon gegeven worden!

Te Kotsenbühl heeft onlangs, gelijk Dr. Brandes in de *Reformierte Kirchenzeitung* uit Bückeburg schrijft, de „Frau Pastorin” in de Godsdienstige beweging op Zondag voor de gemeente een preek voorgelezen! Daarover wordt in vele kerkelijke bladen de staf gebroken. Men roept: de vrouwen hebben in de gemeente te zwijgen. Dr. Brandes meent echter, dat in het onderhavige geval de nood de wet moest breken. De predikant was toch plotseling ziek geworden, de koster die in zulk een geval een leeggodsdienstige pleegt te houden, alweer, en de gemeente vergaderd. Toen besloot de vrouw van den predikant om de gemeente niet te laten gaan, maar een preek voor te lezen, daar er niemand anders was die het doen kon of wilde.

Maar de vraag rijst, was er dan geen ouderling die der gemeente een preek kon voorlezen? Ja, de Evangelische kerk kent een „Kerkoverstand”. Doch het schijnt, dat dit lichaam in menige gemeente niets anders doet dan de gelden administreren en het opzicht voeren over de kerkelijke eigendommen, gelijk ten onzent onze kerkvoogdijen en commissies van beheer. Daarop wijst Dr. Brandes en zegt ten slotte: al nieuw leven in de dorre doodsbeenderen komen, dan komt het, naast de genade des Heeren, daarop aan, dat de ouderlingen hunne roeping recht leeren verstaan en ten uitvoer brengen, en dan ook nog meer doen, dan in geval van nood een preek voorlezen. Geve God den gemeenten weer rechte Presbyters (ouderlingen) en niet „kerkenrante”; een titel, die veel te veel aan het wereldlijke heersert en datgene, wat het ambt zijn moet, al te zeer in de schaduw stelt.” Dr. Brandes’ weersin tegen het woord kerkeraad deelen wij niet, wel wenschen wij met hem, dat de Gereformeerde Kerken in Duitschland meer mannen ontvangen, die als ouderlingen de gemeente kunnen dienen.

WINCKEL.

Door Kinderen.

DE COVENANTER.

III.

EEN ZWERVER.

Op een herfstavond stond Ralph in de deur van zijn huis en keek naar de wolken, die dreigend met den oostenwind kwamen opzetten.

„t Wordt boos weer”, sprak hij tot zijn vrouw die hem kwam roepen. „Is de schuur gesloten?”

„Nog niet”.

„Dan zal ik 't gaan doen”, sprak Ralph,

terwijl zijn vrouw naar binnen ging.

Just kwam hij van de schuur terug, en wilde haar voorbeeld volgen, toen hij achter zich iets hoorde, dat hem om deed zien. Hij bespeurde nu de gestalte van een rijzig man, in een langen, donkerkleurigen mantel en een ruige muts op 't hoofd. Rekinzins verwonderd keek Ralph den vreemdeling in 't gezicht, als begreep hij niet, hoe die zoo plotseling voor hem stond en wachtte hij af waar deze heen zou gaan. De onbekende echter trad niet verder, maar zich tot Ralph wendende, vroeg hij:

„Vriend zoudt ge mij voor desen nacht kun-